

ANNEX

VIC 1931-1936: UNA PETJA INESBORRABLE

*Aproximació a la vida i costums de Vic durant la
Segona República*

Curs: 2n Batxillerat C
Institut de Vic

Vic, desembre de 2011

ANNEX 1	3
ANNEX 2	9
ANNEX 3	11
ANNEX 4	11
ANNEX 5	12
ANNEX 6	12
ANNEX 7	13
ANNEX 8	29

ara
ara.cat

DIJOUS
14 D'ABRIL DEL 2011
NÚMERO 136
1,20 EUROS

Aquest
és l'ARA que
hauriem publicat
el 15 d'abril de 1931,
l'endemà de la
proclamació de
la República

AMB LA COL·LABORACIÓ DE
SÀPIENS
www.sapiens.cat

ENTREVISTES

10
FRANCESC MACIÀ

President

"Tornem a gaudir de la
independència que ens
van prendre el 1714"

11
FRANCESC CAMBÓ
Líder de la Lliga Regionalista

"No tinc res a fer
a Espanya per algun
temps"

REPORTATGE

14-15
JOSEP PLA
Enviat especial a Madrid

La ciutat viu la dramàtica
desaparició dels seus
símbols i institucions
monàrquics amb joia
desbordada

Neix la República Catalana

Francesc Macià proclama el nou règim i desferma l'eufòria popular

El president haurà de negociar ara amb les autoritats de Madrid

Alfons XIII renuncia a ser cap d'estat i enfila el camí de l'exili

JOSEP DOMÍNGUEZ / ICV8

l'acudit

l'editorial

L'hora de la llibertat

a

En aquesta hora decisiva, s'obre un futur ple d'esperança per a Catalunya i els pobles ibèrics. Assumint sense por el sentit del sufragi popular, els vencedors a les urnes han fet avançar la història amb audàcia i fermesa. La caduca monarquia espanyola dona pas a un nou règim, a una República Catalana dels ciutadans que, encapçalada per Francesc Macià, ha de treballar per forjar un país autònom i alhora solidari amb els seus germans peninsulars, en convivència harmònica. No han calgut ni caldran les armes. Han parlat els vots. Ara és el torn de la llibertat i la concòrdia, el moment de construir una societat nova dins el concert de les nacions, un país més just i pròsper. Caldrà el concurs de tots: la generositat dels guanyadors i la responsabilitat dels vençuts. Catalunya reneix sense esperit de revenja i amb legítima il·lusió.

afavor/encontra

La República Catalana naixent triomfarà i aconseguirà consolidar-se definitivament?

Sí

Antoni Rovira i Virgili, historiador i periodista: La República Catalana, l'Estat català republicà, ha passat altres vegades per la història de Catalunya com un llampec, com una visió de somni. Aquesta vegada la nostra República ha de prendre carn de realitat, ha de constituir-se sòlidament, ha d'assegurar la seva durada. Les pàl·lides clars de la història que ens duen el record de la República Catalana del 1641 i de l'intent d'Estat català del 1873 seran seguides per la gran claror de la República nostra, que haurà de perdurar com a instrument de la llibertat de Catalunya, de la llibertat dels catalans i de la convivència ibèrica.

No

Joan Tusquets Terrats, mossèn: Catalunya ha caigut en mans d'una perillosa societat secreta. No tinc cap dubte que Macià, com en Niceto Alcalá Zamora, és maçó. Els catòlics no ens podem donar per vençuts. Hem de sublevar-nos. Aquesta ha de ser la nostra guerra santa contra la tirania, l'anarquia, el separatisme i l'ateisme d'inspiració moscovita. La doctrina catòlica ha de resistir contra les lleis injustes. Avui és un dia trist per a tot el país: ha caigut malalt. La ideologia naturalista, fundada en les dues nocions que han constituït sempre els pilars de l'Estat anticatòlic o pagà: els drets de l'individu i els de la nació l'han emmetzinat.

vist, sentit, llegit

"Si algú opina diferent que m'ho digui, li facilitaré la manera de canviar"

Alejandro Lerroux
El republicà presumeix de tolerant. Això sí, amb matisos: si no penses com jo, el que has de fer és rectificar.

"Espanya se'n va anar a dormir monàrquica i s'ha despertat republicana"

Miguel Maura
El conservador Maura no vol deixar que el govern estigui en mans de l'esquerra i ha abraçat la república.

"El nostre rei -Déu- no pot ser destronat perquè no va pujar amb el vot dels homes"

Bisbe de Barcelona
L'ultraconservador bisbe de Barcelona, Manuel Irujo, no ha pogut pagar la victòria republicana.

"El màuser de l'exèrcit és una arma inadequada contra el vot"

Romanones
El comte de Romanones, avesat a les intrigues de palau, ha aconsellat a Alfons XIII que marxi del país.

BANDERES REPUBLICANES
BANDERES CATALANES
CONFECCIONADES
PREUS BARATISSIMS
als Magatzoms
EL BARATO

SI US VEIEU INCLINAT VERS
la Obesitat
i desitgeu
Aprimar-vos
preneu
"EFUCSA"
I reparat inofensiu que absorbeix i a grasses sobrants
Capacitat original contenint 100 pzo. Ptas. 8'50
Demaneu EFUCSA a totes les bones farmàcies o a casa del dipositor
Farmàcia Sarrías, l'Ortaferrissa, 31 i a Casa Segalà, Rambla de les Flors, 14

HOY SE INAUGURA EL
Pantasio
CON
LA MELODIA DEL MUNDO
UNA MARAVILLA DE ARTE DE WALTER RUTTMAN
AS ES LA VIDA
FILM HABLADO EN ESPAÑOL
POR JOÉ BOHR
PROGRAMA GAUMONT

El canvi de règim

Dotze hores frenètiques que canvien el curs de la història

12.30

Vacil·lacions esperant notícies de Madrid

Macià es reuneix amb alguns adeptes a casa del regidor electe Bertran de Quintana. Companys és a la redacció de *L'Opinió* amb els seus homes de confiança. S'han plantejat reunir-se amb Maura a Madrid, però Companys creu que poden deixar perdre un temps preciós. Mentrestant, grups de republicans eufòrics desfilen per la Rambla sense ser molestats.

La celebració a la plaça de la Constitució. JOSEP MARIA DE SAGARRA/AMB

13.40

Companys pren la iniciativa sense avisar Macià

Lluís Companys entra a l'ajuntament sense que ningú no l'aturi i accedeix al despatx de l'alcalde, que li cedeix la vara després d'una lleu resistència. Companys proclama la república –a seques– i hissa la bandera tricolor. Un dels presents avisa Joan Casanovas, dirigent pròxim a Macià, que corre a avisar-lo. L'Avi decideix anar a la plaça de Sant Jaume.

Macià tomba Alfons XIII i proposa una confederació

La República Catalana, pendent de la negociació amb Madrid

Crònica

TONI SOLER

Catalunya és des d'ahir una república sobirana decidida a integrar-se com a membre de ple dret en una confederació d'àmbit espanyol. Així és com ho ha manifestat Francesc Macià, flamant president de Catalunya, després d'una jornada inoblidable que, tot i el seu caràcter revolucionari, s'ha acabat sense violència de cap mena i amb una eufòria incontenible als carrers de les principals ciutats de Catalunya. Els fets de Barcelona, a més, han resultat decisius per l'èxit republicà a tot Espanya. Alfons XIII ja ha sortit del país en direcció a l'exili i el comitè provisional presidit per Niceto Alcalá Zamora s'ha fet càrrec del poder.

Una combinació d'audàcia i improvisació ha forçat la caiguda de la monarquia borbònica, 230 anys després de l'accés al tron de Felip V. Des de la sorprenent victòria d'Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) a les eleccions municipals de fa tres dies, semblava imminent un gir polític sobtat. Ahir al matí, Macià encara esperava a parlar amb els republicans espanyols abans de prendre algun determini. Però Lluís Companys, la segona figura dins d'ERC, no ha volgut esperar i en companyia d'alguns regidors electes ha entrat a la Casa Gran cap a dos quarts de dues del migdia. L'alcalde accidental, Martínez Domingo, li ha lliurat la vara sense resistència i Companys ha proclamat la República –sense adjectius– davant d'un grup de vianants astorats.

Macià s'ha assabentat dels fets mentre estava reunit amb membres d'Estat Català –formació que lidera i que constitueix l'ala més sobiranista d'ERC– i s'ha dirigit immediatament a la plaça, on ha estat rebut entre aclamacions. Macià, però, no estava gens satisfet amb el gest unilateral de Companys. En aparèixer al balcó de l'ajuntament, s'ha afanyat a proclamar la República Catalana, un matís que Companys havia obviat i que posa de manifest que dins d'ERC hi ha opinions discordants sobre l'encaix de Catalunya en el nou règim espanyol. Minuts després, l'Avi ha fet la mateixa proclamació des del Palau de la Generalitat. Allí, el president de la Diputació, Joan Maluquer, ha intentat dissuadir-lo, advertint-lo que no abandonaria el càrrec si no era per la força. Macià, aleshores, li ha posat una mà a l'espatlla, preguntant-li cordialment: "Maluquer, en tenni prou amb aquesta, de força?".

Des d'aquell moment, tot i l'eufòria popular, s'han succeït moments d'incertesa, ja que a Madrid encara no hi havia hagut canvi de règim i la Capitania General de Catalunya el general Despujol tenia a punt un ban que proclamava l'estat de guerra, per si calia sortir a defensar la monarquia. Cap a les set de la tarda, però, han arribat notícies que els republicans espanyols s'havien ensenyorat del ministeri de Governació, i s'ha sabut també que l'exrei Alfons es preparava per marxar a l'exili. Segons sembla, el monarca havia intentat pactar la convocatòria immediata d'eleccions generals, però en saber que l'exèrcit i la Guàrdia Civil no li donaven suport ha donat la batalla per perduda. De matinada, el nou capità general, el general Eduardo López Ochoa, ha enviat dos batallons d'artilleria a la plaça de Sant Jaume per llegir el ban de la República Catalana i quadrar-se davant de les noves autoritats.

El text de la proclamació de Macià deixa clar que la nova Repúbli-

ca Catalana es constitueix en "estat integrant de la federació ibèrica", i que s'ha actuat "d'acord amb el president de la República Federal Espanyola, el senyor Niceto Alcalá Zamora". És molt d'hora, però, per saber si el nou règim espanyol tindrà estructura federal i si la República Catalana, en el seu format actual, hi tindrà cabuda. Mentrestant, elements pròxims a ERC han ocupat les delegacions de Correus i Telègrafs, la companyia telefònica i la Universitat de Barcelona, on oneja la bandera catalana. El Palau de la Generalitat està custodiat per una guàrdia cívica integrada per joves de l'organització nacionalista Països.

El disgust de Companys

Fonts properes a Companys asseguren que el veterà dirigent republicà està descontent amb el sobiranista que ha fet servir Macià, perquè considera que aquest maximalisme pot posar en perill la consolidació de la República Espanyola. Companys també està disgustat perquè aspirava a convertir-se en alcalde de Barcelona, però Macià ha decidit designar-lo governador civil, càrrec clau per al control de l'ordre públic en aquests moments tan decisius.

L'entorn de Macià, en canvi, considera que la política de fets consumats permetrà al nou president negociar la futura autonomia de Catalunya des d'una posició de força. De moment, els fets de Barcelona s'han rebut a Madrid amb estupefacció i fonda inquietud. Però els contactes telefònics entre Alcalá Zamora, Miguel Maura –nou ministre de Governació– Macià i Companys sovintegen. Es creu probable que en els pròxims dies es produeixi una trobada d'alt nivell entre els nous dirigents catalans i el govern de la República Espanyola –possiblement a Barcelona– per pactar una fórmula de consens.

Un acte de sobirania

Tot i el seu caràcter improvisat, a pesar de les ambigüitats que l'han envoltada –les canviants referències a una "Confederació de pobles ibèrics", una "Federació Ibèrica" o una "República Federal Española"– la proclamació de la República Catalana pel senyor Macià constitueix un acte nítid d'afirmació de la sobirania catalana; gosariem dir que representa el primer acte d'aquesta naturalesa des del 1714. Tanmateix, el coronel Macià sap que, ni a la Catalunya del 1931 existeix un estat d'opinió majoritari o massiu a favor de la independència, ni el govern provisional de Madrid pot acceptar que el canvi de règim comporti el trencament de la unitat d'Espanya. Després del gest del 14 d'abril, doncs, arriba l'hora de la política, la negociació i el compromís entre els republicans d'aquí i d'allà. Cal esperar que en surti, com a mínim, el reconeixement immediat de la personalitat política de Catalunya i un compromís ferm del nou poder espanyol perquè la futura Constitució republicana permeti als catalans autogovernar-se de veritat.

JOAN B. CULLA
HISTORIADOR

a
ara

P. 10

Entrevistes
a Francesc
Cambó i
Francesc Macià

P. 12

Testimonis de
la jornada de
joia popular
a Barcelona

P. 14

Crònica des de
Madrid del
periodista
Josep Pla

14.30

Macià proclama la República Catalana a la Diputació

Macià afegeix un matis clarament sobiranista a la proclamació de Companys i, segons alguns testimonis, s'hi encara violentament, acusant-lo de deslleialtat. Tot seguit s'instal·la al Palau de la Diputació, on Ventura Gassol i Manu el Carrasco i Formiguera redacten el ban de la proclamació del nou règim en el marc de la "federació ibèrica".

16.00

El règim es consolida, però manté el diàleg amb Madrid

Macià nomena govern; membres d'ERC ocupen Correus, la Telefònica i la Universitat. El nou president parla amb Alcalá Zamora, però no el convenç perquè reconegui la República Catalana. Els sectors més radicals del partit Estat Català volen que Macià s'apodori dels fons de la delegació d'Hisenda i compri armes, però Macià s'hi nega i manté obert el diàleg.

19.00

Incertesa a Capitania i al Govern Civil

La República ja és una realitat a tot Espanya. Emiliàno Iglesias, del Partit Radical, s'apodera del Govern Civil de Barcelona i es posa al servei de Madrid per combatre "els separatistes". Macià envia Companys al Govern Civil per fer-se'n càrrec, amb el previ acord del nou ministre de Governació, Miguel Maura. De seguida decreta un dia de festa per desactivar una possible vaga general de la CNT. Mentrestant, el general Eduardo López Ochoa, republicà i amic de Macià, s'encarrega de la Capitania General de Catalunya sense incidents.

01.00

L'exèrcit, al costat de la República Catalana

Dos batallons d'artilleria es desplacen a la plaça de Sant Jaume amb repic de timbals i so de cornetes. Davant del balcó de la Generalitat, un oficial llegeix en català el ban de la República Catalana i es quadra davant de Macià. L'Avi, que és militar de carrera, s'emociona vivament. A la nit, tant ell com els seus col·laboradors dormiran a Palau.

LA POBLACIÓ EXULTANT
Lluís Companys al balcó de l'Ajuntament amb una plaça de Sant Jaume eufòrica.

JOSEP MARIA DE SAGARRA / AMB

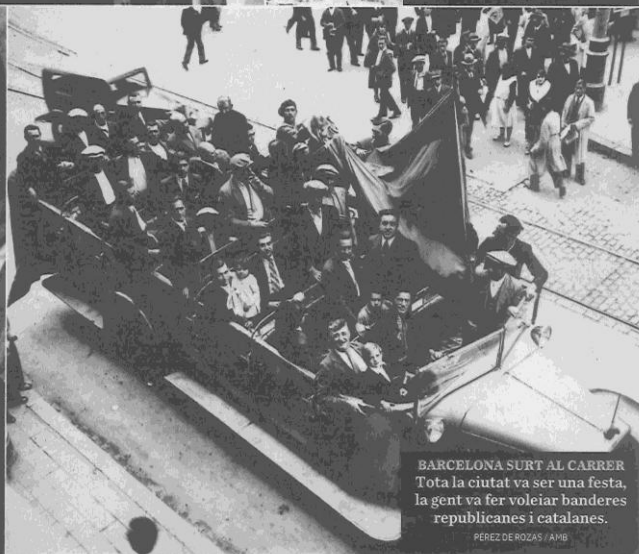
SÍMBOLS CAIGUTS
La desaparició de la monarquia ha omplert de joia desbordada la ciutat i el país.

EFE

COMPANYS AMB PERIODISTES
Companys dient als periodistes els noms dels que formaran el nou govern català.

PEREZ DE ROZAS / AMB

BARCELONA SURT AL CARRER
Tota la ciutat va ser una festa, la gent va fer voleiar banderes republicanes i catalanes.

PEREZ DE ROZAS / AMB

Francesc Macià

LÍDER D'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

La victòria "Hem guanyat perquè el poble està fart de partits que en lloc de defensar Catalunya han treballat pels interessos d'una classe, la dels magnats"

"Tornem a tenir la independència que ens van prendre el 1714"

JORDI MATA

Aquesta entrevista a Francesc Macià, líder d'Esquerra Republicana de Catalunya, que ahir, 14 d'abril del 1931, a un quart de tres, va proclamar la República Catalana, transcorre en un clima d'emoció i de gent que entra i surt dels despatxos del barceloní Palau de la Diputació. Les eleccions municipals, celebrades el dia 12, han atorgat la victòria als partits republicans a casa nostra i a Espanya, i han esdevingut un plebiscit que ha palesat el rebuig del poble a la monarquia. Macià es declara disposat a encapçalar el que apunta a ser un canvi de règim.

Senyor, no sé si anomenar-vos president...

No s'hi amoïni, jove. Un tractament o un càrrec no fan un home.

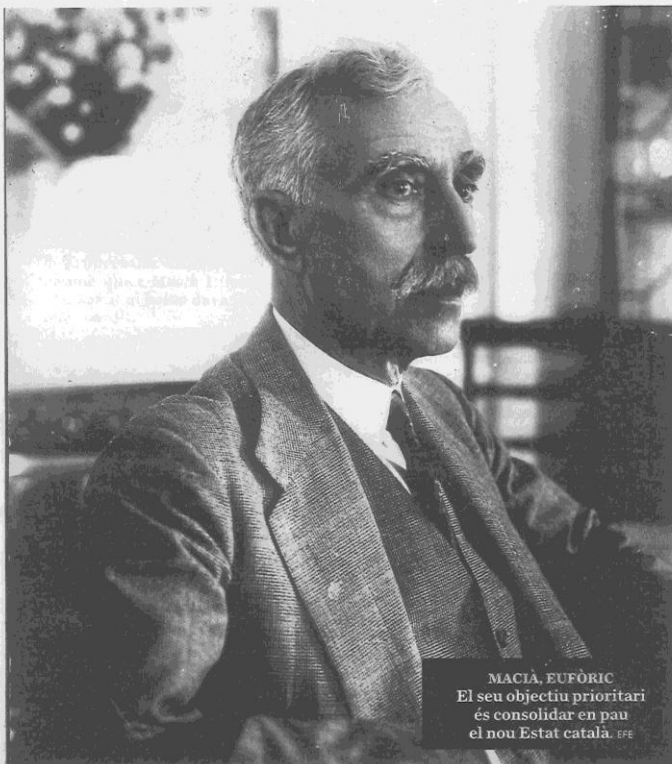
En proclamar la República, no us proclameu president implícitament?

Si us plau, es perd en detalls que només inflarien la vanitat d'un polític sense ideals. He proclamat la República Catalana com a estat integrant d'una Federació de Repúbliques Ibèriques, que equival a dir que Catalunya torna a gaudir d'una independència que li van prendre el 1714. Això és el que importa de debò.

El resultat d'unes eleccions municipals, que tenen un caràcter administratiu i no polític, pot provocar l'abdicació d'Alfons XIII?

El rei ha d'optar per renunciar al tron o ser responsable d'un conflicte si ignora la voluntat popular. No té cap coartada, després d'haver beneït que fins l'any passat i durant set anys Espanya fos manada per un dictador com Primo de Rivera. Pensi que el govern monàrquic va convocar aquestes eleccions perquè creia que les guanyaria fàcilment, sobretot al camp, controlat pels cacics, i que aleshores podria convocar-ne unes de generals sense angúnies. Doncs bé, la maniobra li ha fallat del tot i ara li toca acceptar-ne les conseqüències.

Fa un mes, Esquerra Republicana de Catalunya no existia i avui fa història. Es tracta d'un miracle? Es tracta de ser on cal en l'instant oportú. Esquerra neix el 19 de març de la fusió de tres organitzacions polítiques i aglutina les forces republicanes, laiques i socialitzants del país. Vam concórrer a les eleccions amb recursos migrats, no semblàvem competidors per a la dreta re-

MACIÀ, EUFÒRIC
El seu objectiu prioritari és consolidar en pau el nou Estat català. EFE

presentada per la Lliga Regionalista, hegemònica des del 1901. Però hem guanyat. I hem guanyat perquè el poble està fart de partits que en lloc de defensar Catalunya han treballat pels interessos d'una classe, la dels magnats, que ha estat còmplice de la dictadura.

Heu trobat moltes resistències a l'hora d'anunciar que el Principat es transformava en República?

Tan sols una. Joan Maluquer, el president de la Diputació i fins avui màxima autoritat del país, ens ha exigít, a mi i als que m'acompanyaven, desallotjar el Palau, i li he respost que hi érem per designi del poble. Llavors, ell ha dit que no marxaria d'aquí si no era per la força i jo li he posat la mà a l'espatlla i li he preguntat si entenia aquest gest com a prou violent. Ja no m'ha replicat.

Per cert, com s'explica que, gairebé una hora abans que vós, el se-

“Alfons XIII
"Al rei la maniobra li ha fallat del tot i ara li toca acceptar-ne les conseqüències"

nyor Lluís Companys hagi manifestat liquidada la monarquia des del balcó de l'Ajuntament?

Bé, no volíem obrir de cap manera fins que no es ratifiqués el nostre triomf a les urnes, però quan les notícies l'han confirmat, milers de ciutadans han sortit al carrer amb banderes catalanes i republicanes, i fruit d'aquest entusiasme l'amic Lluís i altres membres del partit han anat a l'Ajuntament per fer oficial l'evidència. Un acte precipitat i tanmateix lògic, ateses les circumstàncies.

I ara què, senyor Macià?

Ara, a esperar la decisió del rei, que desitjo que sigui assenyada, i a consolidar en pau el nou Estat. De moment, la serenitat i l'ordre són generals arreu, la prova de la maduresa d'un poble que fins i tot en una ocasió com la present, en reconquerir la seva llibertat, es comporta amb una dignitat suprema.

Opinió

Una gran victòria després de tantes derrotes

A hir va ser la gran victòria de Francesc Macià, després de tantes derrotes. Fins aquell moment cap iniciativa seva havia tingut els resultats esperats. La proposta de Macià en els últims anys ha estat clara: acabar amb la monarquia, instaurar la República, avançar cap a una justícia social més àmplia i aconseguir la sobirania plena de Catalunya. Una independència que ell vol per negociar d'igual a igual amb Espanya i caminar així cap a una federació o confederació ibèrica.

Ahir tot això es va fer possible. A Catalunya ha triomfat l'opció antiborbònica, republicana i d'afirmació catalanista. Les classes populars i mitjanes se senten protagonistes. La gent ha cregut en aquest programa de Macià perquè han vist en l'Avi la garantia d'unes paraules, uns fets i un passat conseqüent i això –ser un polític de paraula i de fets– no és habitual. D'aquí neix la seva projecció transversal entre joves i grans, entre obrers, menestrals i petits burgesos.

L'èxit de Macià ha consistit a presentar una alternativa renovadora i modernitzadora. Ho ha fet davant del classisme i les ambigüitats de la Lliga que, en política estatal, a Catalunya ha fet d'oposició i a Madrid participava en el govern, i que, amb el Centro Constitucional optava per la monarquia. Macià també ha vençut davant del Partit Catalanista Republicà - Acció Catalana, amb membres de vàlua intel·lectual però allunyats de la majoria de la població, i davant dels radicals lerrouxistes desprestigiats i amb rumb ambigu.

El Macià parlamentari, el d'Estat Català, l'exiliat a França, el de Prats de Molló, el proscrit a Bèlgica, el que, quasi amb 70 anys, viatja a Amèrica per connectar amb les comunitats catalanes tot prometen-los que seguirà lluitant per una Catalunya més lliure i més justa, aquest aventurer arriscat, més rebel que revolucionari, que ha posat en perill la seva llibertat i quasi el seu patrimoni –i mai en profit propi– és qui ha portat la República i la llibertat de Catalunya.

JOSEP M. ROIG ROSICH
HISTORIADOR

14 d'abril Dietari d'un ciutadà

El 14 d'abril! Impossibile de recollir en aquestes notes tota l'emoció profunda, tota la grandesa d'aquest dia inoblidable. Impossibile de reflectir amb justesa l'espectacle meravellós de la ciutat en la jornada històrica de la proclamació de la República Catalana. Davant la magnitud emocional d'aquest moment cívic de la nostra vida, falla la ploma, falla la paraula.

Cada ciutadà guardarà en el fons del seu pensament el record inesborrable d'aquesta diada. L'autor d'aquestes ratlles, un de tants ciutadans, es limita a escriure el seu dietari d'aquest 14 d'abril, marcat en la història amb lletres d'or que brillaran eternament sota el cel blau de Catalunya.

■ ■ ■
Dos quarts de tres de la tarda. Encara no hem sortit de casa i no tenim notícia de res del que passa. Els discos que llança la ràdio amenitzen els postres del nostre dinar. Tot d'un cop, la serpentina de música banal s'interromp i l'*speaker* proclama la següent notícia: "A l'Ajuntament i a la Diputació de Barcelona, ha estat proclamada la República".

Com? La República? Cinc minuts després, la ràdio insisteix: "Acabem de rebre la visita del representant oficial de l'Ajuntament de Barcelona, el qual confirma la proclamació de la República Catalana, presidida per Francesc Macià".

Sortim de casa. El carrer presenta el seu aspecte normal. És difícil de compaginar la magnitud del moment amb aquesta aparent tranquil·litat. En arribar a la plaça de la Universitat, la cosa ja canvia. Grups de manifestants arborant banderes catalanes i republicanes celebren la gran victòria del poble. A la plaça de Catalunya l'onada popular ja ha agafat unes grans proporcions. El públic volta un piquet de guàrdies de seguretat, els aplaudeix, els victoreja. "Visca la guàrdia republicana!". Els guardes saluden, somriuen, desarmats davant d'aquesta onada de cordialitat. Poble magnífic! Ahir, eren aquests mateixos guardes els encarregats de reprimir els teus entusiasmes. Avui, ni un bri de malvolença ni el més lleu instint de venjança entelen l'alegria del moment. Visca la República! Visca la guàrdia republicana!

■ ■ ■
La Rambla! Com desitjaria l'espectacle emocionant d'aquesta Rambla meravellosa. Entre l'orgia de moviment, de llum i de color, les banderes onegen al vent, com flames vives de llibertat. En totes les cares hi ha un somriure, en totes les boques un "Visca!" emocionat. Els cotxes, els tramvies, tota mena de vehicles s'han convertit en tribunes ambulants d'una joia embriagadora. Una noia s'enfila en una cadira:

-Avui és el dia més feliç de la meua vida. Faig un petó a qui vulgui!

Les floristes no paren de combinar rams de flors amb els colors de Catalunya i de la República. A l'embocadura del carrer de Ferran un grup s'ha aturat i aplaudeix. Què passa? Són els empleats d'un establiment que acaben de cobrir amb paper un plafó que deia: "Proveedores de la real casa". Carrer de Ferran en-

lla, la riuada humana augmenta. Crits, banderes, llaços... La plaça de Sant Jaume està atapeïda de gent. Impossibile fer un pas. Mil complicacions per entrar a la casa de la ciutat. La condició de periodistes ens franqueja el pas per una porta lateral. Els primers companys que trobem ens expliquen el que ha passat. En Lluís Companys, junt amb l'Aragay, s'han possessionat de l'alcaldia. El senyor Martínez Domingo, alcalde accidental, ofereix alguna resistència formulària:

-Jo no puc entregar la vara, sense tenir ordre. Ara, si vostès se la volen prendre per la força...

L'escena es desenrotlla al saló de l'alcaldia. La vara està posada sobre la taula. L'Aragay troba la solució justa. Agafa la vara i l'entrega a en Companys:

-Té. Ja ets alcalde.

I en Martínez Domingo:
-Perfectament, senyors. I, com a ciutadà, em tenen a les seves ordres...

Poc després, en Macià s'ha presentat a la Diputació. El senyor Maluquer oposava moltes resistències a entregar el càrrec.

-He estat elegit pels diputats i no abandonaré aquest lloc si no és per la força...

I en Macià, amb un gest magnífic, ha resolt el gran moment. Ha posat, suauement, la mà a l'espatlla del vell president:

-En té prou amb això? -li ha dit.

Moments després, la República Catalana era proclamada des dels balcons de l'Ajuntament i la Diputació.

■ ■ ■
Quan hem entrat a la casa de la ciutat, eren les cinc de la tarda. Al saló d'una de les tinències d'alcaldia, estaven dinant els herois de la gran jornada. El senyor Macià presideix la gran taula. A les seves vores, en Ventura Gassol, en Joan Casanoves, l'Aiguader, en Companys, en Lluhi, l'Aragay... La figura venerable de l'Avi, serà, tranquil, inalterable. El Saló de Cent està pleníssim. Hom espera pacientment la proclamació dels nous consellers municipals. Ara apareix un militar, que és entrat en triomf. Va vestit de gran uniforme: és el general López Ochoa, que ve a posar-se a les ordres d'en Macià i de la República.

Els fets se succeeixen amb una rapidesa vertiginosa. Ara resulta que l'Emilià no Iglesias, posant un colofó sensacional a la seva vida d'aventurer de la política, s'ha apoderat del govern civil... Una manifestació a la Model, i han estat alliberats tots els presos... Moments d'angúnia. Què passarà? L'Avi venerable, una mica corbat sota el pes de tanta glòria, va a instal·lar-se a la presidència del Palau de la Generalitat. No sé què té aquesta figura, que en aquests moments palpitants de la nostra història inspira una confian-

ça absoluta irresistible... Estem segurs que no passarà res de mal!

■ ■ ■
Mentre al Saló de Cent és proclamat el nou Ajuntament de Barcelona i el seu alcalde, Jaume Aiguader, des d'un dels balcons de la Diputació, en Carrasco Formiguera s'adreça al poble:

-Tenim notícies recents de Madrid. El botxí de Catalunya ja és fora!

La notícia és rebuda amb una boja alegria. Voleien banderes, barrets i mocadors. Visca Catalunya! Visca la República! Els oradors se succeeixen als balcons de la Diputació i de l'Ajuntament, mentre dintre dels edificis uns homes de bona voluntat treballen desesperadament per encarrilar, per solidificar, la naixent

República. Tornem cap a la Rambla. Aquí, un grup d'estudiants ha hissant una noia bonica com un sol que crida "Visca Catalunya!". Més enllà, un vell de barbes apostòliques s'ha enfilat en una cadira i llança uns visques a la República mullats en plors... La manifestació inoblidable s'escaupa per tot arreu. Tot Barcelona vibra sota aquest clam de llibertat. La fantasia dels reclams lluminosos es barreja amb aquesta orgia de color; i els clàxons i els crits de la multitud...

■ ■ ■
...i encara no havíem viscut l'emoció més profunda que ens reservava aquest dia. Fou a tres quarts de dues de la nit. Erem en una de les finestres de casa de la ciutat. La plaça de Sant Jaume estava, si és possible, més plena que mai. En aquest moment, el so vibrant de les trompetes dels soldats talla l'aire, trèmol d'emoció. Pausadament, la tropa s'obre pas entre la multitud fins a situar-se sota el balcó central del Palau de la Generalitat. Entre la multitud es fa un silenci imponent. La gent presenten la magnitud d'aquell

moment únic que estem vivint i espontàniament, d'un sol gest, tothom es descobreix. I s'ona clara, neta, la veu d'un oficial que llegeix -en català- la proclamació de la República de Catalunya. Una esgarripança d'emoció ha envaït la gentada. En els ulls dels que tenim a la vora hi veiem perlejar unes llàgrimes. I ara ve un silenci més profund encara. Hom diria que se sent el bategar de tots els cors... va a parlar en Macià:

-Fa vint-i-cinc anys de la meua vida que treballa per arribar a aquest moment que estem vivint...

La veu del president, sentida dintre la penombra en què està submergida la plaça, sembla una veu de l'altre món. En Macià ha acabat el seu parlament, i el silenci dura encara, fins que un crit triomfal, i ple de tendresa, un "Visca l'Avi!" que tot el poble respon, desfà una mica la màgia d'aquell somni i ens torna a la realitat, una realitat molt més bella que cap somni.

El periodista Josep Maria Planas, assassinat el 1936 per pistolers anarquistes, va publicar aquesta crònica el 16 d'abril al setmanari *El Mirador*. En reproduïm alguns fragments.

Poc després d'haver-se proclamat la República, les banderes ja onejaven. La plaça Catalunya va vibrar sota el clam de "Visca la República" i "Visca Catalunya". JOSEP MARIA DE SAGARRA / AMB

UN DIA HISTÒRIC

Madrid celebra amb joia desbordada la fi de la monarquia

La població destrueix o amaga els símbols i les insígnies reials enmig de la indiferència gairebé absoluta de les classes altes

Crònica

JOSEP PLA
MADRID

La primera vegada que vaig anar a Madrid, tenia vint-i-dos anys. La segona, trenta-quatre. Aquest segon viatge ha coincidit amb l'enorme fenomen històric del canvi de règim.

07.00 h

Em desperto, em vesteixo i vaig a esmorzar al vagó restaurant. El senyor Cambó, a la taula del fons, parla amb un senyor desconegut. M'hi acostó i després de les presentacions de ritual m'assec per esmorzar. El senyor és un gran nom de la burgesia catalana, un industrial molt important. Tothom parla, al vagó, del que passarà. Ens envolta un ambient de profecia. L'industrial parla. Voldria posar una qüestió al senyor Cambó i no gosa.

L'industrial contempla una estona el paisatge que fuig i tot d'un plegat la cara se li enriola. "Què vol que li digui", fa l'industrial dirigint-se al senyor Cambó amb una *tartine au beurre* a la mà, "aquest paisatge no sembla pas gaire republicà". "Mengi i calli", contesta ràpid, amb una cara dura, el senyor Cambó.

12.00 h

Surto de l'estació i em poso en moviment de seguida. Compró els diaris i entro a Riesgo a llegir-los. Em sorprèn la posició dels diaris, sobretot la dels més lligats amb el moviment republicà. El seu punt de vista és que els resultats electorals del 12 d'abril són molt importants, però que seria prematur parlar encara de República. En general, hom creu que unes eleccions municipals no poden ésser preses com a plataforma per canviar el règim.

Vaig al ministeri d'Hisenda. Em poso en contacte amb l'entourage del senyor Ventosa. Cap nerviositat. Tothom està perfectament tranquil. Em responen aquest aire. Pregunta. Respostes vagues. Pregunta més. Em faig pesat. Tinc la sensació que hi ha qui ho sap tot i que la consigna és de conservar el secret. A la fi, puc arribar a la mateixa mata de la informació.

"Voleu saber si vindrà la República? — em diuen —. Això és una cosa resolta des d'ahir". "Des d'ahir a la sortida del consell de ministres..." "Exacte!"

Escolto de llavis autoritzadíssims la història d'aquestes últimes hores.

15.00 h

A les tres en punt de la tarda, els pocs curiosos que passen per la Cibeles observen, amb astorament, que una bandera puja pel pal del Palau de Comunicacions. És una bandera republicana. La notícia corre com una exhalació i una riuada de gent surt dels cafès del carrer d'Alcalà a veure la bandera. La gent queda un moment bocabada. Ningú no sap què fer. Què passa? Fins a les quatre la gent es manté perplexa i flotant. En això passa com un regueró de pólvora entre la gent la notícia que la bandera representa el que vol simbolitzar — això és, que el poder ha caigut en mans del govern provisional —. La perplexitat esdevé entusiasme i la gent es trasllada de la Cibeles a la Puerta del Sol.

En això observo que la gent corre a destruir o a amagar els símbols monàrquics. Els comerciants proveïdors de la Reial Casa fan desaparèixer ràpidament les insígnies i els noms comprometedors. Estic hostatjat a l'Hotel Príncipe de Asturias, de la Carrera de San Jerónimo. Vaig a veure el que passa. Una bandera republicana penja sobre la paraula *príncipe* del rètol. L'hotel s'ha convertit d'una manera instantània en Hotel de Asturias.

Torno a la Puerta del Sol. De tots els carrers convergents al centre de Madrid surten banderes republicanes. Un grup arrossega un bust de Primo de Rivera amb una corda lligada al coll. Es comencen a sentir les primeres notes de *La Marsellesa*. Després l'*Himne de Riego*. El poble desconeix una altra cançó i les canta malament. Tot agafa un aire de verbena reeixida, un aire de joia directa i descordada. La gent s'abraça, crida, sua, canta. Passen per la multitud ràfegues d'entusiasme que acaben amb remolins d'entendiment humanitari. Surt una mica de Guàrdia Civil de cavall. Hi ha un moment d'expectació. Des seguida es veu que la força ha vingut simplement a fumar cigarretes discretament a les cantonades.

17.00 h

Unes dones del poble parlamenten amb els criats de La Peña, el gran club aristocràtic de la Gran Via. M'hi acostó. Els criats fan unes reverències magnífiques a les dones. Pocs instants després és hissada, al pal de La Peña, la bandera republicana. Penso en aquest fet. Té, al meu entendre, una profunditat extraordinària.

Josep Pla descriu amb tot detall la proclamació de la República a la capital de l'Estat en un reportatge que va publicar al setmanari 'La Veu de Catalunya'. En aquesta pàgina reproduïm alguns fragments d'aquell article

Una monarquia que durava quinze segles ha caigut com un pes mort que es desploma, minada per la base. No ha resistit gens. Madrid, que ha tingut tants de segles per única raó d'existir, com aquell que diu, la monarquia, ha vist l'ensorrament de les institucions, la dramàtica desaparició dels seus símbols, amb la joia del poble desbordada i amb la indiferència gairebé absoluta de les classes altes.

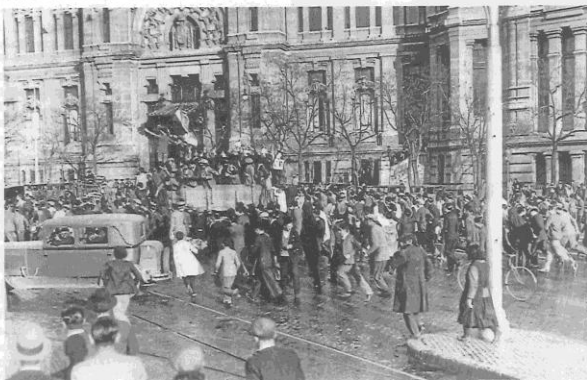
02.00 h

Pel carrer Major, faig cap a la plaça d'Orient. Grups d'aspecte suburbial, amb banderes, llunes de petroli, trossos de les estàtues mutilades o enderrocades, van i vénen pel carrer, cridant. Arribo a la plaça. L'enorme mola del Palau Reial fa una gran impressió. Té un aspecte tètric, fantasmal, dramàtic. L'exrei ja ha marxat. El Palau és tancat. La gent passa per davant de Palau: uns amb els punys alçats, la cara pàl·lida, la gorja rompuda de tant cridar; altres contemplen amb un aire melancòlic el gran Palau que ha estat la tomba dels Borbons d'Espanya. Sobre el balcó de la façana, el poble ha penjat, lligada a una canya, una bandera republicana feta a corre-cuita, amb parracs de suburbi miserable...

Madrid té un insomni frenètic. L'onada de gent cap a la plaça d'Orient no para mai. Torno a peu pel carrer Major. Veig, al cap del carrer, la resplendor rogenca dels arcs voltaics de la Puerta del Sol i un núvol de pols groc que tornasola — de carretera castellana — la llum blanca. El ministeri de la Governació és tot il·luminat. El govern provisional hi celebra la seva primera reunió magna.

—01— A la tarda la població, entusiasmada, es congrega a la Puerta del Sol. EFE —02— Els madrilenys celebren la caiguda de la monarquia. EFE —03— Madrid s'ha inundat de banderes republicanes. EFE —04— La perplexitat dels primers moments ha esdevingut eufòria. EFE —05— Una multitud enardida ha ocupat el centre de la ciutat. EFE

A primera hora de la tarda Madrid celebra la proclamació de la República. Al Palau d'Orient, Alfons XIII es debat entre marxar i quedar-se. EFE

La gran oportunitat per a tota una generació de polítics republicans

Alcalá Zamora, Azaña i Maura seran els homes forts del nou govern

SÍLVIA MARIMON

BARCELONA. Amb una barba refinada i mirada serena, a l'esquerra, hi ha Fernando de los Ríos, que apunta com a ministre de Justicia. L'anomenen el Suau per la gentilesa amb què es mou i parla. Al dirigent i ideòleg socialista espanyol se'l considera una de les figures més destacades del socialisme humanista. Sota seu, i amb una mirada molt més severa, hi ha Alejandro Lerroux. Aquest republicà d'arrogància elegant, conegut per les seves campanyes populistes, anticlericals i anticatalanes, i a qui els barcelonins van penjar el títol d'Emperador del Paral·lel, serà el probable ministre d'Estat. Al seu costat i mirant a l'infinit hi ha Álvaro de Albornoz. Company de partit de Lerroux, es pensa en ell per a Foment. La parella de sota la formen Manuel Azaña, a qui els seus crítics li pengien adjectius com maquiavèlic i afrancesat, i Casares Quiroga. Azaña, escriptor i líder d'Acció Republicana, podria assumir el ministeri de la Guerra, i Quiroga el de Marina. El tarragoní Marcel·lí Domingo, de ploma àgil i incisiva, i membre del Partit Radical Socialista Espanyol, és probable que es quedi amb Instrucció Pública. Al seu costat, el secretari general de la Unió General de Treballadors, Francisco Largo Caballero, probable nou ministre de Treball. Encapçalant la banda dreta hi ha el moderat Diego Martínez Barrios, del Partit Republicà Radical. Aquest periodista i polític sona com a ministre de Comunicacions i Ferrocarrils. Just sota la bandera, perfectament engominat i amb mirada intensa, hi ha Miguel Maura. De temperament apassionat i combatiu, serà ben segur el nou titular de Governació. A sota hi ha el basc Indalecio Prieto, que es podria fer càrrec d'Hisenda. I amb un somriure

Cartell de Ricard Opisso amb els protagonistes de la proclamació i amb imatges al·lusives a la República clàssica. UB, PAVELLÓ DE LA REPÚBLICA

d'orella a orella, Niceto Alcalá Zamora. Conegut pel seny i la retòrica, serà el president de la República. Al seu costat, l'historiador, hel·lenista i polític català Lluís Nicolau d'Oliver, per al qual es reserva Economia. I entre Zamora i d'Oliver, Francesc

Macià, que no necessita presentació. Completen el cartell dues víctimes: Fermín Galán, afusellat el 1930 per haver participat en l'aixecament de Jaca contra Primo de Rivera, i l'altre líder de la revolta, el basc Ángel García Hernández.

President, mantingui's ferm al timó i no cedeixi davant Madrid

Anàlisi

Benvolguet president. Li escrivim aquestes ratlles per infondre-li ànims i donar-li tot el nostre escalf. Però també per fer-li un prec: ara que ha proclamat ben clarament, i no una vegada, sinó dues, la República Catalana, no retrocedeixi ni un pas. Posi els homes de la seva confiança als llocs claus; procuri que els militars no se li revoltin; estigui atent als moviments dels anarcosindicalistes i, sobretot, no cedeixi davant de Madrid.

No l'hi posaran fàcil, ho sap millor que ningú. La tèbia resistència que ha trobat en el president de la Diputació Joan Maluquer no haurà estat res comparat amb les pressions que li arribaran de Madrid. Li trucarà el seu amic Alcalá-Zamora i li dirà que el terme República Catalana és inacceptable. Si no hi ha acord, farà desembarcar a Barcelona una delegació per intentar convèncer-lo amb falses promeses, com que la República Espanyola serà veritablement federal. És molt possible que aquesta delegació inclogui algun ministre català, com Marcel·lí Domingo o Nicolau d'Oliver, per demostrar un *buen talante*.

Confiança
Si fos un Quixot, la gent no hauria confiat en vostè

Li explicaran que a Madrid una República Catalana crea massa reïls i és un escull insalvable per a la consolidació de la flamant República Espanyola. És possible que prometin que no posaran traves a la redacció d'un projecte d'estatut d'autonomia. No s'ho cregui, president! Són massa anys d'enganyos.

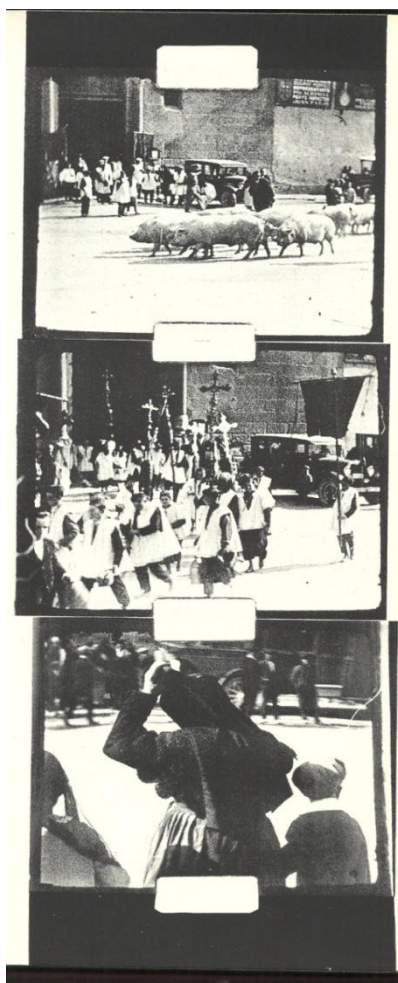
Tots sabem que vostè no és de les persones que renuncien fàcilment als seus somnis. Quan el terratinent Agapit Lamarca no volia deixar-lo casar amb la seva filla Geni, vostè va plantar-se. Quan l'exèrcit del qual formava part li va ordenar que aplaudís l'assalt militar al *Cu-cutl*, va negar-s'hi. Quan va considerar que la via parlamentària havia esdevingut inoperant, va fundar el moviment separatista Estat Català. Quan, ja a l'exili, va adonar-se que calia un cop de força per fer claudicar la dictadura i accedir a la llibertat, va decidir emprendre l'acció armada de Prats

de Molló. Vostè és un home imaginatiu. Un president modern que ha sabut entroncar amb el passat més gloriós del nostre poble i que, com Pau Claris fa prop de 300 anys, ha proclamat una república per menar Catalunya cap a la plenitud.

Avi Macià, malgrat les crítiques, els escarnis i les burles procedents de Madrid (i també de casa), mantingui ferm el timó de la nau. I recordi que si només fos un Quixot idealista, i Gasol el seu escuder, no hauria confiat en vostè tanta i tanta gent. Mentre li escrivim aquestes ratlles, veiem una competició nocturna d'estels a la platja de Petet a la nau, com les que feia vostè de petit a la platja de Vilanova. N'hi ha un que vola més alt que la resta. No permeti que s'estavelli, president. Que ens ha costat Déu i ajuda arribar fins aquí.

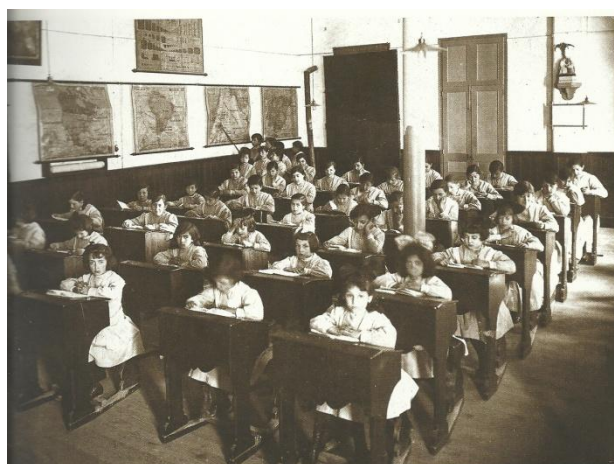
JORDI CREUS I CLÀUDIA PUJOL,
EDITOR I DIRECTORA DE "SAPIENS"

ANNEX 3

FONT: *FOTOGRAFIA HISTÒRICA DE VIC VOL. II*

ANNEX 4

Classe de l'Escorial pels volts de 1930.

FONT: *l'Abans. Vic: recull gràfic 1863-1965*

ANNEX 5

Treballadors a la porta de la fàbrica de Còdol, Masies de Roda.

FONT: Dolors Fabregó Casacoberta

ANNEX 6

Família endiumenjada

FONT: Dolors Fabregó Casacoberta

Programa

de les festes que tin-
dran lloc amb motiu
de la solemnitat de

Sant Miquel dels Sants

en la Ciutat de Vich, del
4 al 13 de juliol de 1931

FESTES RELIGIOSES

Dia 4, dissabte

A dos quarts de vuit del vespre: A la Es-
glésia dels Trinitaris es cantaran *Solemnes*
Completes per la *Schola Cantorum*.

Dia 5, diumenge

A dos quarts de vuit del matí: Als Trinita-
taris *Missa* de Comunió General amb plàtica
preparatòria que farà l'Il·ltre. Dr. D. Ramon
Casadevall, Canonge-Arxiver de la Catedral.

A dos quarts d'onze: En la Santa Església
Catedral oficiarà de *Pontifical* l'Excm. Sr.
Bisbe de la Diòcesis, amb assistència de l'Ex-
cellentíssim Ajuntament i Junta de l'Adminis-

A les 12: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per la cobla «Barcelona».

Distribució de premis als alumnes de l'Escola Municipal de Dibuix, al saló de la Columna de la Casa de la Ciutat.

A un quart de 5 de la tarda: *Cursa de braus*.

A dos quarts de 5: *Tornaboda* de la «Cooperativa Obrera» a la Font d'En Brugué.

A les 6: *Festival d'Orfeons* a la Plaça de la República amb assistència del mestre Millet i cooperació de la cobla «Barcelona».

Important partit de futbol al camp del «Vich F. C.»

A dos quarts de 10 de la nit: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per la cobla «Barcelona».

Funció Teatral a la «Joventut Catòlica».

Cine públic a la Plaça de la República.

Ball a la «Cooperativa Obrera».

A les 10: *Ball* al saló del «Casino Vicense».

Funció de varietés a «Catalunya Vella».

Dia 13, dilluns

A les 4 de la tarda: *Tornaboda* organitzada per «Catalunya Vella».

Tornaboda organitzada pel «Centre Industrial Vicense» a la Font d'En Brugué.

A les 10 de la nit: *Ball* al Saló del «Centre Industrial Vicense».

Ball a «Catalunya Vella».

Día 5, diumenge

A les 7 del matí: Excursió infantil a les fonts de Sant Julià organitzada per la Comissió de Cultura de la «Cooperativa Panaderia Mutua».

A les 10: L'Excm. Ajuntament, acompanyat de l'Administració de Sant Miquel, precedit dels *Gegants, Llúpies i Nanos*, cobla i bandera sortirà de Casa de la Ciutat per assistir al *Solemne Ofici* que's celebrarà a la Santa Catedral Basílica.

A les 12: *Sardanes* a la Plaça de la República executades per la cobla «La Principal» de Perelada.

A les 3 de la tarda: *Concert* al «Casino Vicense».

Concert a «Catalunya Vella».

Concert al «Centre Industrial Vicense».

Concert a la «Joventut Catòlica».

Concert a la «Cooperativa Obrera».

A dos quarts de 5: *Cursa de braus*.

A les 5: Sessió de *Ballets* populars a la Plaça de la República per l'«Institut de Folklore de Catalunya», baix la direcció de J. Rigall Casajuana.

A les 6: *Partit de Futbol* al camp de l'Ausa disputant-se la copa de l'Excm. Ajuntament.

Partit de Futbol entre el «F. C. Martinenc» i «Vich F. C.».

A les 10 de la nit: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per les cobles «Barcelona» i «La Principal» de Perelada.

Funció teatral a la «Joventut Catòlica».

A dos quarts de 11: *Ball* a la «Cooperativa Obrera».

Funció de sarsuela al Garatge Catalunya a càrrec del «Centre Industrial Vicense».

Concert per l'«Orfeó Vigatà» amb la col·laboració de les seccions de nens i nenes de l'Escola.

Ball a la «Cooperativa Obrera».

Dia 7, dimarts

A les 12 del matí: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per les dues cobles.

A dos quarts de 3 de la tarda: *Concert* al «Centre Industrial Vicense».

A les 4: *Funció de titelles* a la Plaça de la República.

A les 6: *Sardanes* a la P. de la República per les dues cobles.

Focs japonesos.

A dos quarts de 10 de la nit: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per les dues cobles.

Cine públic a la Plaça de la República.

A les 10: *Funció de sarsuela* al Garatge Catalunya a càrrec del «Centre Industrial Vicense».

Funció de sarsuela a «Catalunya Vella».

Funció d'opereta al «Teatre Vigatà».
(Empresa Gurgui).

Funció teatral a la «Joventut Catòlica».

Funció d'opereta al «Casino Vicense».

Dia 8, dimecres

A les 12 de matí: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per les dues cobles.

A dos quarts de 3 de la tarda: *Concert* al «Centre Industrial Vicense».

A les 12: *Benedicció d'automòbils* a la Plaça de Sta. Clara i desfilada de cotxes per la ciutat.

Sardanes al Passeig de F. Macià per la cobla «Barcelona».

A les 3 de la tarda: *Concert* al «Café Michel».

A les 6: *Sardanes* a la Plaça de la República per la cobla «Barcelona».

A dos quarts de 10 de la nit: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per la cobla «Barcelona».

Ball al «Teatre Vigatà» a càrrec dels xòfers organitzadors de la festa de Sant Cristòfol.

Dia 11, dissabte

A les 12 del matí: *Sardanes* al Passeig de F. Macià per la cobla «Barcelona».

A les 6 de la tarda: *Sardanes* a la Plaça de la República per la mateixa cobla.

A dos quarts de 10 de la nit: *Concurs de sardanistes* a la Plaça de la República per la cobla «Barcelona».

A les 10: *Ball* a «Catalunya Vella».

Dia 12, diumenge

A les 9 del matí: Sortida de la Plaça d'en Balmes dels corredors que pendran part en el *Tercer Campeonat Ciclista de Vich*, fent-se el següent recorregut: Tona, Centelles, St. Quirza Safaja, St. Felú de Codines, La Garriga, Figueró, Aiguafreda, Hostalets, Balenyà, Taradell, Sta. Eugènia i Vich, en total 70 Km. La meta serà davant la fàbrica de licors «L'Estrella».

PROGRAMA

FESTES
DE
VICH

Any 1932

Festes religioses

Dia 4, dilluns

A dos quarts de vuit del vespre: A l'església dels Trinitaris es cantaran *Solemnes Completes* per l'*Schola Cantorum*.

Dia 5, dimarts

A dos quarts de vuit del matí: Als Trinitaris, *Missa* de Comunió General, amb plàtica preparatòria que farà l'Il·ltre. Dr. D. Pere Molas, Cononge Doctoral, de la Catedral.

A dos quarts d'onze: En la Santa Església Catedral, oficialrà de *Pontifical* l'Excm. Sr. Bisbe de la Diòcesi, amb assistència de la Junta de l'Administració i farà el panegíric del Sant, el Dr. D. Felip Pitxot, Catedràtic del Seminari. L'*Schola Cantorum* i l'*Orfeó Vigatà*, dirigits per Mn. Miquel Rovira, pvre., Mestre de Capella, interpretaran la missa «Eucarística», de Perosi.

A les set de la tarda: A l'església dels Trinitaris, es resarà el *Sant Rosari*, amb cants espirituals a cada misteri, acabant-se la novena.

Dia 6, dimecres

De set a nou, es celebraran misses als Trinitaris, en sufragi dels compatricis ciutadans morts durant l'any.

Concert al «Centre Industrial Vicense».
Concert al «Casino Vicense».
A les quatre: *Concert* al «Grup Enciclopèdic».
Funció de Titelles a la Plaça dels Màrtirs.
A les cinc: *Partit de Fútbol* al camp del Vic F. C.
A les sis: *Sardanes* a la Plaça de la República, per la
cobla «Montgrins».
A les deu de la nit: *Sardanes* al Passeig de Francesc
Macià per la cobla «Montgrins».
Cotillón a l'«Ateneu Enciclopèdic».
Ball a la «Cooperativa Obrera».
Cine públic a la Plaça de la República.
A les onze: *Ball* a «Catalunya Vella».
Ball al «Casino Vicense».
Ball al Teatre Vigatà a càrrec del «Centre Industrial
Vicense».

Dia 6, dimecres

A dos quarts de dotze del matí: *Concert-Vermut* a la
«Cooperativa Obrera»

A les dotze: *Sardanes* al Passeig de Francesc Macià,
per la cobla «Montgrins».

Concert-Vermut a l'«Ateneu Enciclopèdic».

Vermut-Dansant a «Catalunya Vella».

Ball-Vermut al «Casino Vicense».

A les tres de la tarda: *Concert* a «Catalunya Vella».

Concert a l'«Orfeó Vigatà».

Concert al «Casino Vicense».

Concert al «Centre Industrial Vicense».

Concert a la «Cooperativa Obrera».

A les quatre: *Funció de Titelles* a la Plaça dels Màrtirs.

A dos quarts de cinc: *Cursa de Braus*, per l'autèntica Banda de l'Empastre.

A les cinc: *Partit de Fútbol* al Camp del Vic F. C.

A les sis: *Sardanes* a la Plaça de la República, per la cobla «Montgrins».

A les deu de la nit: *Sardanes* al Passeig de Francesc Macià per la cobla «Montgrins».

Cine públic a la Plaça de la República.

Funció teatral a l'«Orfeó Vigatà» i *Sardanes* al jardí de la mateixa entitat.

Funció de teatre a l'«Ateneu Enciclopèdic».

Ball a «Catalunya Vella».

Ball a la «Cooperativa Obrera».

Funció d'opereta al Teatre Vigatà a càrrec del «Casino Vicense» i del «Centre Industrial Vicense».

A la sortida del Teatre, a la nit, *Ball a l'americana*, al «Casino Vicense».

Dia 7, dijous

A les dotze del matí: *Vermut-Dansant* a «Catalunya Vella».

Ball Vermut al «Casino Vicense».

A les dues de la tarda; *Concert* al «Centre Industrial Vicense».

A dos quarts de tres: *Concert* al «Casino Vicense».

A les cinc: Final del *Campionat de Ping-Pong* al «Grup Enciclopèdic».

A les nou de la nit: *Concert* a l'«Orfeó Vigatà».

A les deu: *Sardanes* al Passeig de Francesc Macià, per la cobla «L'Avenç», de Sant Feliu de Pallerols.

Funció de çarçuela a «Catalunya Vella».

Cine públic a la Plaça de la República.
Funció d'opereta al Teatre Vigatà, a càrrec del «Casino Vicense» i «Centre Industrial Vicense».
A la sortida del Teatre, *Ball a l'americana* al «Casino Vicense».

Dia 8, divendres

A les dotze del matí: *Vermut-Dançant* a «Catalunya Vella».

A les dues de la tarda: *Concert* al «Centre Industrial Vicense».

A dos quarts de tres: *Concert* al «Casino Vicense».

A les deu de la nit: *Cine públic* a la Plaça de la República.

Funció de varietats a «Catalunya Vella».

Sardanes al Passeig de Francesc Macià, per la cobla «L'Avenç», de Sant Feliu de Pallerols.

Ball al Teatre Vigatà, a càrrec del «Centre Industrial Vicense».

Funció de teatre a l'«Ateneu Enciclopèdic».

Dia 9, dissabte

A les deu del matí: *Solemne funeral*, a la memòria de Balmaes, a la Catedral.

A les onze: *Sessió commemorativa* de la mort de Balmaes, al Saló de la Columna de la Casa la Ciutat, pronunciant l'acostumat discurs, don Josep M.ª Ruiz Manen.

A les sis de la tarda: *Sardanes* al Passeig de Francesc Macià, per la cobla «La Principal», de Banyoles.

A les deu de la nit: *Concurs de sardanistes* a la Plaça

de la República, per la cobla «La Principal» de Banyoles.
Funció de teatre a «Catalunya Vella».

Dia 10, diumenge

A dos quarts d'onze del matí: *Concert* per l'«Orfeó Vigatà», del Conservatori, a la Casa de Caritat.

A les onze: *Solemne Ofici a Sant Cristòfol*, a l'església de Santa Clara. Benedicció d'automòbils i desfilada de cotxes per la Ciutat.

A les dotze: *Sardanes* al Passeig de Francesc Macià, per la cobla «La Principal», de Banyoles.

Concert-Vermut al «Grup Enciclopèdic».

Vermut-Dansant a «Catalunya Vella».

A les tres de la tarda: *Concert* al «Cafè Michel».

Concert a «Catalunya Vella».

A les quatre: *Tornaboda* de la «Cooperativa Obrera», a la Font d'en Brugué.

A les cinc: *Cursa de Braus*.

Partit de Fútbol al Camp del Vic F. C.

Festival Esportiu a l'Esbarjo Marià.

Concert al «Grup Enciclopèdic».

A dos quarts de sis: Sessió de *Ballets populars* a la Plaça de la República, per l'Institut de Folk-lore de Catalunya, sota la direcció de J. Rigall.

A les set: *Ball* a «Catalunya Vella».

A les nou de la nit. *Castell de focs artificials* a la Plaça de la República, a càrrec de la casa «Etapé Germans».

A les deu: *Sardanes* al Passeig de Francesc Macià, per la cobla «La Principal», de Banyoles.

Cançons i jocs d'infants a l'«Orfeó Vigatà».

Ball al Teatre Vigatà, a càrrec dels xòfers organitzadors de la festa de Sant Cristòfol.

Ball al «Grup Enciclopèdic».

Ball a la «Cooperativa Obrera».

Dia 11, dilluns

A les quatre de la tarda: *Tornaboda* de «Catalunya Vella», amb sardanes, a Altarriba.

Tornaboda del «Centre Industrial Vicense», a la Font d'en Brugué.

A les cinc: *Tornaboda* a la Font del Pi, pel «Grup Enciclopèdic».

NOTES: Amb motiu de les festes, es repartiran bonos als pobres.

La companyia del Nord, concedeix rebaixa de preus d'anada i tornada de Vic (tarifa mercats), durant els dies del 4 al 10.

L'Exposició de l'Escola Municipal de Dibuix, serà els dies 3, 6 i 10, de les vuit a les deu del vespre.

Les lluminàries del Passeig seran del 4 al 10.

Durant aquests dies es podran visitar els museus Arqueològic i Lapidari i la casa natalícia de Sant Miquel dels Sants.

L'Exposició de Visions Artístiques de la Ciutat de Vic, organitzada pel Centre Excursionista, al Temple Romà, estarà oberta del dia 4 al 17.

PROGRAMA

de les festes que tindran lloc amb motiu de la solemnitat de Sant Miquel dels Sants, en la ciutat de Vich, del 4 al 10 de juliol de 1934.

Festes religioses

Dia 4, dimecres

A dos quarts de vuit del vespre: A l'església dels Trinitaris es cantaran Solemnes Completes per l'*Schola Cantorum*, oficiant l'Il·ltre. Capítol de la Catedral, acabant-se amb l'exercici de la Novena, seguint el cant dels Goigs, adoració de la Relíquia permetent-se passar a la sagristia, per admirar els objectes d'ús de Sant Miquel, que es guarden en aquesta església.

Dia 5, dijous

A dos quarts de vuit del matí: Als Trinitaris, Missa de Comunió general amb plàfica que farà l'Il·ltre. Dr. Antoni Massanell, assistint-hi la Junta Administradora del Sant i les Associacions religioses de la ciutat.

A dos quarts d'onze: En la Santa Església Catedral, oficiará de Pontifical l'Excm. Sr. Bisbe de la Diòcesi, amb assistència de la Junta d'Administració, fent el panegíric de Sant Miquel, el vigatà Rnd. Mn. Miquel Serra, beneficiat de la Catedral, i l'*Schola Cantorum* i l'*Orfeó Vigatà*, dirigits per Mn. Miquel Rovira, Mestre de Capella, inter-

pretaran la missa «Fiat cor meum, Domine, immaculatum» de Franco. Immediatament després de la funció visita a la capella de la Casa Natalícia del Sant.
A les sis de la tarda: A l'església dels Trinitaris, es resarà el Sant Rosari, amb cants espirituals a cada Misteri, finalitzant amb la Novena, Goigs i adoració de la Relíquia.

A dos quarts de nou: Sortirà d'aquesta església la Processó, essent pendent l'Administració, i portador de la Relíquia insigne de Sant Miquel dels Sants, el com- patrici Rnd. Ramon Cunill, Rector de Sallent.

Dia 6, divendres

De set a nou del matí, als Trinitaris. Celebració de Misses en sufragi dels com- tricis morts durant l'any.

Festes cíviques

Dia 4, dimecres

A les dotze del matí: Els Gegants i Llúpies recorreran la ciutat i es publicarà la Crida de les Festes.

A les set de la tarda: Inauguració de l'Exposició de l'Agrupació d'Aquarelistes de Catalunya al saló de la Columna de

Casa de la Ciutat, organitzada pel Sindicat de Turisme de Vich, sota els auspicis de l'Excm. Ajuntament.

A dos quarts de vuit: Obertura a la cel·la del Temple Romà de l'Exposició de Catells presentats al Concurs organitzat pel Sindicat de Turisme de Vich.

A les nou del vespre: Inauguració de les lluminàries al Passeig.

A les deu: Sardanes a l'esmentat Passeig per la cobla Lluïsos de Taradell.

Dia 5, dijous

A les dotze del matí: Sardanes a la Plaça per la cobla «Barcelona».

A les tres de la tarda: Concert al Casino de Vich, per l'Orquestrina «Bel Sinfònic Boys».

Concert al Centre Tradicionalista pel «Tercet Vigatà».

Concert al jardí de l'Orfeó Vigatà, per l'Orquestrina «Palermo».

A dos quarts de quatre: Concert a la Cooperativa Obrera per l'Orquestra «La Principal» de Sant Sadurní d'Anoia.

Concert a Catalunya Vella.

A les quatre: Funció de titelles a l'Orfeó Vigatà.

A dos quarts de sis: Partit de Fútbol al

camp del Vic F. C. entre el Girona F. C. i Vic F. C., disputant-se la Copa ofrena de l'Excm Ajuntament.

A les deu del vespre: Cine públic a la Plaça.

Sardanes al Passeig per la cobla «Barcelona».

Ball a la Cooperativa Obrera.

A les onze: Ball a Catalunya Vella i al Teatre Vigatà a càrrec del Casino de Vich.

Dia 6, divendres

A dos quarts de dotze del matí: Concert a la Cooperativa Obrera.

A les dotze: Sardanes al Passeig.

Ball-vermut a Catalunya Vella.

Vermut-dansant al Casino de Vich.

A les tres de la tarda: Concert al Centre Tradicionalista, a l'Orfeó Vigatà, a la Cooperativa Obrera i al Casino de Vich.

A dos quarts de quatre: Concert a Catalunya Vella.

A dos quarts de cinc: Cursa de Braus.

A dos quarts de sis: Partit de fútbol al camp del Vic F. C. entre el Granollers S. C. i Vic F. C.

A les sis de la tarda: Sardanes a la Plaça.

Ball a Catalunya Vella.

Te Dansant al Casino de Vich.

A les deu del vespre: Cine públic a la Plaça

Sardanes al Passeig.

Funció de teatre a l'Orfeó Vigatà, a càrrec de la companyia Xirgu-Borràs, representant-se l'obra «La Loca de la Casa» de R. Pèrez Galdós.

Ball a la Cooperativa Obrera, a Catalunya Vella, i al Teatre Vigatà a càrrec del Casino de Vich.

Dia 7, dissabte

A les dotze del matí: Sardanes al Passeig.

Ball-vermut a Catalunya Vella.

A les tres de la tarda: Concert al Casino de Vich, per l'Orquestra «Escalas».

A dos quarts de quatre: Concert a Catalunya Vella.

A les sis: Partit de fútbol a l'Esbarjo Marià entre els primers equips complets del C. E. de Sabadell, campió de Catalunya, contra F. C. Barcelona. Serà posada en disputa una copa

Sardanes a la Plaça.

Ball a Catalunya Vella.

A dos quarts de deu del vespre: Festival Folk-lòric a càrrec de l'Esbart Dansaire Vigatà i la secció dansaire de l'Orfeó Rodenc.

Cine públic a la Plaça.

Funció de Sarçuela al Teatre de Catalunya Vella, representant-se «La Chulapona».

Festival de Rítmica i Plàstica a l'Orfeó Vigatà.

Funció d'opereta al Teatre Vigatà, a càrrec del Casino de Vich, representant-se «El Hermano Lobo». Després ball.

Dia 8, dlumenge

A les nou del matí: VI Campionat de la Unió Ciclista de Vich. Trofeu «Sibèria». Gran cursa ciclista amb el següent itinerari: Sortida de la Plaça-Tona-Figaró-La Garriga-Sant Feliu de Codines-Centelles-Vich. Arribada a les dotze:

A les onze: Repartiment de premis als alumnes de les Escoles Municipals de Dibutx i Música.

A les dotze: Sardanes al Passeig.

Ball-vermut a Catalunya Vella.

Vermut-dansant al Casino de Vich.

A les tres de la tarda: Concert a la Cooperativa Obrera, a l'Orfeó Vigatà i al Casino de Vich

A dos quarts de quatre: Concert a Catalunya Vella.

A dos quarts de cinc: Cursa de Braus. Partit de Basquet-Ball femení al camp del Vic F. C.

A dos quarts de sis: Partit de futbol al camp del Vic F. C. entre el València F. C. i el C. D. Espanyol.

A les sis: Ball a la Cooperativa Obrera i a Catalunya Vella.

A les deu del vespre: Cine públic a la Plaça.

Sardanes al Passeig.

Ball a la Cooperativa Obrera.

Concert per l'Orfeó Vigatà amb la cooperació de l'Orquestra de Cambra de Vich al seu estatge social.

Funció d'opereta a Catalunya Vella, representant-se «Don Gil de Alcalà»

Funció d'opereta al Teatre Vigatà, a càrrec del Casino de Vich representant-se «La Virgen Morena» i «Molinos de Viento», pels eminents artistes Eduard Brito i Gaietà Peñalver.

Dia 9, dilluns

A les onze del matí: Conferència commemorativa de la mort de Balma al Saló de la Columna de Casa la Ciutat, pronunciant l'acostumat discurs el Dr. Carles Cardó, canonge de la Seu de Barcelona.

A les tres de la tarda: Concert a Catalunya Vella.

Concert al Casino Vich, per l'orquestrina «Oriental Jazz».

A les quatre: Tornaboda organitzada per Catalunya Vella.

A les cinc: Tornaboda organitzada pel Casino de Vich, a la Font d'en Brugué.

A dos quarts de deu del vespre: Castells de focs artificials a la Plaça

A les deu Sardanes al Passeig per la cobla «Lluïsos» de Taradell.

Ball a Catalunya Vella i al Teatre Vigatà, a càrrec del Casino de Vich.

Dia 10, dimarts

A les onze del matí: A l'església de Santa Clara, solemne Ofici, cantat per la «Schola Cantorum» que dirigeix Mn. Miquel Rovira, prev., predicant el M. Il·ltre. Dr. Joan Lladó, canonge de la Seu de Vich.

A les dotze: Benedicció individual de cotxes, al davant de l'església.

Desfilada general de cotxes.

A les tres de la tarda: Al Cafè de la Constància, serà executat un selecte Concert.

A les sis de la tarda: Partit de futbol al camp del vic F. C. entre els dos equips de xòters de la localitat.

A dos quarts d'onze del vespre Ball al Teatre Vigatà.

Dia 11, a les sis de la tarda: Tornaboda a la Font de l'Atalaia.

NOTES: Amb motiu de les festes es repartiran bons als pobres. Les lluminàries al Passeig seran del dia 4 al 9 inclús. Durant aquests dies podrà visitar-se la Casa nadiua de St. Miquel dels Sants

El cartell d'enguany

Un pont, la catedral i adoberies,
que ha embrutat un deliri de color.
Veus-aquí el cartell, que, ja fa dies,
serveix per dir-nos que és Festa Major.

No hi ha el Sant, ni l'Escut ni les banderes,
ni l'idea té res d'original.
Peró que està bé ens han dit set llumaneres
...i ha pagat la caixa municipal.

Aquest cartell, si ens fa venir turistes
creiem no seran pas savis ni artistes
del Museu o d'en Sert admiradors;

sinó que encar que sembli cosa estranya,
tots els turistes... es duran la canya;
¡perqué vindran tant sols els pescadors!

ANNEX 8